

Автори пропонують наступне пояснення отриманих результатів. Звичайно, частину результатів можна пояснити новим для студентів першого курсу середовищем навчання, відсутністю звички до Болонської системи, що має обов'язково сказатися на погіршенні оцінок. Але цей фактор авторами вважається несуттєвим, оскільки зберігає свою значущість лише протягом перших 3 – 5 тижнів навчання, тобто протягом першого модулю, в той час, як ми опрацьовували результати за цілий семестр. Шкільна оцінка є відносною, на відміну від абсолютної університетської оцінки. Жоден викладач ВНЗ не проводить оцінювання студентів у групі за правилом: найкращий отримає оцінку п'ять, а всі інші – відповідно до його результатів. При проведенні оцінювання викладачі ВНЗ виставляють оцінку три, якщо студент засвоїв певний мінімум, чотири – якщо оволодів середнім рівнем знань з предмету, п'ять – якщо рівень знань та навичок перевищує середній. Мінімальний, середній та достатній рівень знань з даного предмету узгоджується викладачами на спільних науково-методичних семінарах кафедр, також він має під собою певну історичну основу. Таким чином, стає можливою уніфікація оцінювання незалежно від конкретного викладача.

Отже можна сказати, що система ЗНО та звичайна система оцінювання у ВНЗ, навіть у рамках Болонської системи, мають суттєві розбіжності, що й демонструють наведені діаграми. Цей антагонізм не дозволяє адекватно прогнозувати зв'язок між якістю навчання у середніх навчальних закладах та результатами навчання у ВНЗ. Для подолання цього антагонізму слід розробити певну уніфікацію стандартів оцінювання результатів навчання для систем середньої та вищої освіти. Для того, щоб сформувати стандарти перевірки результатів навчання студентів, необхідно створити цілісну технологію розробки критеріїв, яка дозволить відслідковувати результати освітнього процесу, виявити тенденцію їх розвитку, і на основі отриманих даних вносити необхідні корективи. Основою критеріїв повинна стати оцінка індивідуального стану підготовки студентів, переклад отриманих даних на електронні носії та комп'ютерна обробка результатів, надання інформації у вигляді таблиць або графіків, фіксація студентом своїх результатів протягом всього періоду навчання. У процесі навчання обидві сторони – викладач і студент – мають прагнути до тісної співпраці, до взаємозбагачення і взаєморозвитку з урахуванням персональних особливостей кожного. Тобто відносини викладача і студента мають відбуватися на основі діалогу партнерів, які розуміють одне одного. Треба зорієнтувати зміст, а, відповідно, і зусилля студента на формування знань базових законів, понять, навичок з кожного предмету, наблизити навчання до практичного життя, сформувати творчій підхід, самостійність мислення, вміння застосовувати вивчене у вищому навчальному закладі у майбутній професійній діяльності. Але при цьому завжди слід пам'ятати відомий афоризм: «Вчитель не той, хто навчає, а той, у кого вчать. Студент не той, кого навчають, а той, хто вчиться».

Література

1. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. – К.: Ленвіт, 2006. – 35 с.
2. Проблемы качества образования. Книга 3. Мониторинг и управление качеством образования. Развитие методического обеспечения мониторинга качества образования // Материалы XI Всероссийской научно-методической конференции. – М.: Уфа: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2001. – 40 с.
3. Цехмістрова Г. С. Управління в освіті та педагогічна діагностика. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Цехмістрова Г. С., Фоменко Н. А. // К.: Видавничий дім «Слово», 2005. – 280 с.

УДК 796.011.1

Гордієнко Ю. В., Стеценко А. І.

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ ПАУЕРЛІФТИНГОМ НА ВЕРБАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ ТА САМООЦІНКУ ЖІНКИ

Стаття присвячена вивченню проблеми зміни вербальної поведінки та соціальної ролі жінки-спортсменки. Аналіз результатів анкетування свідчить про суттєвий вплив пауерліфтингу на

самооцінку жінок, їхній соціальний статус, психологічну стійкість, стиль життя, формування характеру. Ключові слова: жіночий пауерліфтинг, самооцінка, поведінка.

Гордиенко Ю. В., Стеценко А. И. Влияние занятий пауэрлифтингом на вербальное поведение и самооценку женщины. Стаття посвящена изучению проблемы изменения вербального поведения и социальной роли женщины-спортсменки. Анализ результатов анкетирования свидетельствуют о существенном влиянии пауэрлифтинга на самооценку женщин, их социальный статус, психологическую устойчивость, стиль жизни, формирование характера. Ключевые слова: женский пауэрлифтинг, самооценка, поведение.

Gordienko Yu. V., Stetsenko A. I. Influencing employments by pauerliftingom on the verbal conduct and self-appraisal of woman. The article is devoted the study of problem of change of verbal conduct and social role of woman-sportswoman. Analysis of data of questionnaire testifies to substantial influence of powerlifting on the self-appraisal of women, their social status, psychological stability, lifestyle, forming of character. Key words: woman powerlifting, self-appraisal, conduct.

Останнім часом дослідники стали приділяти значно більше уваги проблемам жіночого спорту. Спорт для жінок у всьому світі став значним соціальним явищем, засобом емансипації та добробуту, що визначає місце її положення в суспільстві [2, с. 8]. Особливо активні представниці жіночої статі прагнуть довести, що для них посилені будь-які види спорту, які освоєні чоловіками. Проте виникає питання: чи не порушується в таких спортивно-феміністських уподобаннях розумна міра? І взагалі, чи слід розуміти перспективи подальшої емансипації жінок у спорті як повну ідентичність предмету спортивного вдосконалення і чоловіків, і жінок [1; 3; 7]?. Такі питання розглядаються в дослідженнях фахівців різного профілю за трьома напрямками: соціально-психологічним, медико-біологічним та педагогічним.

Сучасні вимоги індивідуального підходу до формування особистості людини засобами фізичного виховання не можуть бути виконані без урахування специфіки статі. Але разом із цим добре відомо, що у спортивній практиці, зокрема й у пауерліфтингу, тренувальні процеси чоловіків і жінок майже не розрізняються. В умовах загального підходу до спортивного удосконалення розмиваються кордони між жіночими і чоловічими соціальними ролями, статева соціалізація здійснюється стихійно, без належного педагогічного впливу.

Мета нашого дослідження полягає в тому, щоб відповісти на питання, що саме спонукає жінок до занять пауерліфтингом та як впливають ці заняття на вербальну поведінку та самооцінку спортсменок. Нами було проведено анкетування серед провідних спортсменок країни, в опитуванні взяло участь 59 учасниць чемпіонату України з пауерліфтингу 2009 року. Респонденткам було запропоновано 24 питання, які стосувались їхнього приватного життя та відношення до спортивної діяльності. Їм також була надана можливість оцінити особистісні вади характеру.

Спортсменки – це абсолютно особлива соціальна категорія, для якої характерний спортивний стиль життя, що вимагає відмови від багатьох для звичайних людей радощів життя. Серед ряду рис життєдіяльності, котрі дійсно відрізняють спортсменку від інших представниць жіноцтва, виділяються такі, як екстремальні фізичні навантаження та обмежені можливості спілкування. Спорт і фізична культура є тією галуззю, в якій людина вбачає можливість виділитися зі свого соціального оточення, реалізувати свій потенціал. Діяльність у цьому напрямі уявляється спортсменам сходиною до подальшого професійного розвитку та повертає їх специфікою сфери діяльності [4].

У результаті наших досліджень вдалося встановити, що для більшості опитаних жінок-спортсменок (79 %) характерною є висока думка про позитивний вплив занять пауерліфтингом на їхнє здоров'я, зовнішність та привабливість. При цьому третина (36 %) опитаних спортсменок стверджувала, що заняття цим видом спорту надали їм впевненості щодо відчуття своєї жіночості.

Підвищена зацікавленість дівчат і жінок заняттями пауерліфтингом та стрімке зростання їхніх спортивних результатів потребує більш поглибленого вивчення мотивів, які спонукають спортсменок до таких тренувань. Як відомо, підґрунтям мотивації, незалежно від спортивної кваліфікації, вважається цілеспрямованість [4]. Її визначення дає можливість тренерів і спортсменці планувати проміжні та перспективні цілі діяльності, будувати свою мотиваційну структуру, спрямовуючи зусилля в певному напрямі впродовж усієї спортивної кар'єри. Нами встановлено, що абсолютна більшість жінок (91 %), які займаються пауерліфтингом, оцінюють

спортивну діяльність як важливий елемент стилю життя, якого вони не змогли досягти до початку тренувальних занять, але так необхідного для самореалізації.

Під час дослідження також з'ясувалося, що одним із мотивів щодо занять пауерліфтингом є власні амбіції, пов'язані зі спортивною діяльністю. Під час спортивної кар'єри спортсменки (79 %) набули таких рис характеру, як упевненість та сміливість, які до занять пауерліфтингу були недостатньо розвинутими. Зміна характеру суттєво і в кращий бік скорегувала стиль їхнього приватного життя і відносини в суспільстві. Завдяки заняттям пауерліфтингом, як стверджує 76 % опитуваних, вони стали більш комунікабельними, відкритими до спілкування. Це підтвердив і той факт, що спортсменки зі значним спортивним стажем (7 років і більше) активніше та відвертіше, на відміну від своїх більш молодих колег, відповідали на запитання при анкетуванні, а потім брали активну участь в обговоренні результатів. У таких жінок сформувалася цілеспрямованість, воля, зібраність і дисциплінованість. Це дало нам можливість зробити припущення, що в заняттях пауерліфтингом жінки вбачають можливість змінити гендерні стереотипи і цим полегшити собі життя в сучасному світі.

Особлива увага нашого дослідження була приділена такій рисі характеру спортсменок, як „прагнення до лідерства”. Дві третини анкетованих (74 %) стверджують, що саме спортивна діяльність сформувала у них таке прагнення. Лідерство спортсменки перенесли і в родинні відносини, їх статус у соціальному житті ствердився, що надало їм можливість реалізувати індивідуальні можливості в навчанні, професійній діяльності та поведінці.

Ймовірно, що заняття пауерліфтингом впливають на формування у спортсменок таких рис характеру, як агресивність і жорстокість, внаслідок того, що тренувальна та змагальна діяльність провокує прояв таких рис, які є більш природними для чоловіків. Але таке припущення підтвердили лише 16 % опитаних спортсменок, які зауважили, що спортивна діяльність сприяла формуванню в них агресивності та нестриманості. Деякі з них (3 %) говорять навіть про прояв в їх поведінці жорстокості і пов'язують це зі змагальною діяльністю, якій притаманна жорстка конкуренція. Проте близько половини (45 %) опитаних респонденток заперечують про наявність у них таких рис. Вони стверджують, що, набувши відчуття фізичної сили, вони стали почувати себе більш впевнено та незалежно. При цьому прояв жіночності для спортсменок перестав бути тотожним прояву слабкості і незахищеності.

Нами було встановлено, що існує ще одна, не менш важлива проблема для спортсменок, якою зазвичай нехтують тренери – це психологічні чинники, пов'язані зі спортивними змаганнями. Досить часто жінки-спортсменки скаржаться на відчуття стану роздратування без приводу. Зовнішніми провокуючими чинниками в даному випадку можуть бути виснажливі тренування, одноманітність спортивного режиму, необхідність дотримуватися дисципліни та жорсткого змагального графіку. Спортивні змагання – це своєрідне випробування властивих окремому індивіду якостей – фізичних і психологічних. Не випадково, що спортсменки при відповіді на запитання про те, які труднощі їм доводиться долати в процесі змагань, на перше місце найчастіше ставлять психологічні. Спортсменці необхідно боротися за високий результат у конкретно заданих умовах, у межах призначеного часу, місця, кількості спроб на змаганнях. Усе це вимагає як фізичної, так і психологічної зібраності спортсменок, якісної технічної та тактичної підготовки [5, с. 141-145; 6]. Тренери, дбаючи про результативність та постійне підвищення спортивної форми своїх підлеглих, надто рідко прагнуть допомогти вихованкам розвинути вміння управляти своєю психікою та емоціями, забуваючи, що ефективність підготовки спортсменок визначається саме виступом на змаганнях, і що здійснення процесу підготовки зовсім не гарантує перемоги. Такі психічні чинники як тривожність, страх перед змаганнями, зазвичай розглядаються тренерами досить поверхнево, тоді як спортсменкам вони заподіюють багато неприємностей, про що засвідчила кожна друга опитувана (58 %). Головною причиною тривожності є страх перед змаганнями, переживання майбутньої перемоги, або можливість поразки. Так як для жінок спорт є їхньою мотивацією до зміни соціального життя (на це вказало 53 % опитуваних), можлива поразка розглядається жінкою-спортсменкою не як суто спортивна, а як загальна особистісна поразка.

Про значно гірший змагальний результат порівняно з тренувальним засвідчила половина спортсменок (52 %). При цьому 17 % опитаних завідома планують свій виступ на змаганнях з розрахунку на неможливість встановлення особистих рекордів. Тільки кожна третя з опитаних

спортсменок (31 %) показувала кращі результати під час змагань. До останніх, як правило, відносяться спортсменки високої спортивної кваліфікації, які мають значний тренувальний стаж. Саме такі жінки змогли поєднати в собі спортивну майстерність, тактичне уміння, фізичні дані, а також уміння управляти своїми психічними процесами.

Досить несподіваним виявився той факт, що психологічні зриви під час тренувань мають 60 % спортсменок. Такі ексцеси, як пояснюють респондентки, найчастіше спричинені значними перенавантаженнями та психологічним непорозумінням з тренером під час тренувальної діяльності. Невчасне вирішення таких проблем веде до припинення їхньої співпраці. Значна кількість спортсменок (58 %) за часи своєї спортивної кар'єри змінювала особистих тренерів, половина з них (28 %) це робила неодноразово. При цьому ці ж самі спортсменки стверджували, що негативні емоції та психологічні зриви в житті поза спортом майже не мали місця. Це може свідчити про те, що під час співпраці тренери не беруть до уваги гендерні особливості, пов'язані з психікою та поведінкою спортсменки, яка залишається жінкою за своєю статевою ознакою. Сама ж спортсменка в тренерів чоловічої статі хоче бачити перш за все сильнішу за неї особистість, яка несе в собі відчуття захищеності і впевненості.

Розглядаючи спортсменок, котрі серйозно займаються пауерліфтингом, як жінок – членів соціуму, в якому вони існують, ми намагались виявити рівень їхньої самооцінки у взаємозв'язку з багатьма чинниками, що пов'язані не тільки зі спортивною діяльністю. Тому значна увага була приділена характеру міжособистісних стосунків у сім'ї спортсменок та їхньої соціально-суспільної ролі. Гендерні ролі, як відомо, засвоюються й перебувають під впливом культури, освіти, економіки тощо. У той час, як стать людини не змінюється, гендерні ролі сконструйовані соціально й можуть розвиватися чи змінюватися також і під впливом занять фізичною діяльністю та спортом.

В Україні достатньо чітко сформувався і домінує рольовий прояв працюючої матері, що передбачає обов'язковість суспільно-корисної праці та обов'язковість виконання функцій матері як природного призначення жінки. Такі ж самі тенденції спостерігаються і в пауерліфтингу. Не дивлячись на існуючі жорсткі вимоги сучасного спорту, спортсменки знаходять можливість поєднувати заміжжя та материнство з успішною спортивною діяльністю. Нами встановлено, що лише 8 % з 63 % заміжніх спортсменок перебувають у стані розлучення. Опитування спортсменок показало, що 20 % з них вважають кращим мати дітей після завершення спортивної кар'єри. Такі спортсменки належать до молодшої вікової групи, які на момент анкетування були незаміжні. Треба зазначити, що із загального числа опитаних, котрі досягли віку соціальної і фізичної зрілості та перебувають чи перебували в зареєстрованому або громадянському шлюбі, 47 % мають дітей, а 8 % – навіть двох. При цьому слід підкреслити, що переважна більшість (80 %) членів жіночої збірної команди України повернулися в спорт після пологів і лише 27 % спортсменок припинили заняття пауерліфтингом після вагітності та народження дитини, віддаючи перевагу родині. Високо оцінюючи вплив спорту на фізичний стан людини, спортсменки у вихованні власних дітей віддають перевагу активному способу життя. Переважна більшість матерів (69 %) залучили своїх дітей до занять різними видами спорту або збираються це зробити в майбутньому.

Обговорюючи результати дослідження, нами було припущено, що поняття „самореалізація” є ключовим для розуміння жінок-спортсменок. Соціальний статус, престиж, задоволення власних амбіцій, високе визнання є головними для даної категорії людей. Половина опитуваних (53 %) вважають вдалу спортивну кар'єру кроком для подальшого росту, що підтверджується наявністю у них вищої освіти, або тим, що вони навчаються у вищих навчальних закладах.

Жінки-спортсменки поступово переходять до тренерської діяльності та суддівської практики, це суттєво полегшує їм негативне відчуття спустошення після закінчення спортивної кар'єри. Загалом переважна більшість спортсменок не відчують страху перед майбутнім. Серед жінок, які вже закінчили спортивну діяльність, 44 % визнали, що пішли з великого спорту, бо здійснили все заплановане і надали перевагу кар'єрі в іншій сфері діяльності або навчанню. Серед опитуваних спортсменок не знайшлося жодної, яка б визнала, що жалкує про свої заняття пауерліфтингом. Таким чином, більшість спортсменок, які спеціалізуються в пауерліфтингу, вдало пов'язують свою спортивну кар'єру та соціально-суспільну роль. Це визнали більшість опитуваних (81 %).

Проаналізувавши результати дослідження, ми дійшли висновку про те, що: спортсменки, які займаються пауерліфтингом, оцінюють свою спортивну діяльність як важливий елемент стилю

життя, необхідний для самореалізації; заняття пауерліфтингом формує в жінок такі риси характеру як упевненість, сміливість, наполегливість; жінки, які займаються пауерліфтингом, вдало поєднують спортивну кар'єру, материнство та соціально-суспільну роль; труднощі, які виникають під час тренувального процесу та спортивної діяльності в жіночому пауерліфтингу, пов'язані з недостатнім врахуванням гендерних особливостей жінок-спортсменок; під час роботи з жінками тренери не приділяють достатньої уваги підвищенню психічної стійкості до подолання фізичних і емоційних навантажень. Подальші дослідження будуть присвячені поглибленому вивченню особливостей жіночого пауерліфтингу, тренувальної та змагальної діяльності жінок, створенню системи комплексного педагогічного контролю за підготовкою спортсменок у пауерліфтингу.

Література

1. Гасанова З. А. Женщины в изначально мужских видах спорта / З. А. Гасанова // Теория и практика физической культуры, 1997. – № 7. – С. 18-22.
2. Гуськов С. И. Новые виды физической активности женщин – веление времени / С. И. Гуськов, Е. И. Дегтярева // Теория и практика физической культуры. – 1998. – № 2. – С. 56-58.
3. Давиденко О. В. Проблемні аспекти гендерної політики в сучасному фізичному вихованні школярів / О. В. Давиденко, В. П. Семененко, С. В. Ткачук // Педагогіка, психологія та методико-біологічні проблеми фіз. виховання та спорту: Зб. наукових праць під ред. Єрмакова С. С. – Х.: ХПП, 2007. – № 12. – С. 334-336.
4. Кудермина Е. И. Актуальные направления формирования мотивации в спортивной деятельности / Е. И. Кудермина // Педагогіка, психологія та методико-біологічні проблеми фіз. виховання та спорту: Зб. наукових праць під ред. Єрмакова С. С. – Х.: ХПП, 1999. – № 21. – С. 48-51.
5. Підкопай Д. О. Силовая подготовка жінок 19-29 років на основі використання ковзних поверхонь: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фізич. вихов. та спорту: спец. 24.00.02 „Фізична культура і фізичне виховання різних груп населення” / Д. О. Підкопай. – Львів. – 2002. – 18 с.
6. Похоленчук Ю. Т., Современный женский спорт / Похоленчук Ю. Т., Свечникова Н. В. – К: Здоровье, 1987. – 192 с.
7. Стеценко А. І. Пауерліфтинг. Теорія та методика викладання: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. І. Стеценко. – Черкаси: Вид. відділ ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2008. – 460 с.
8. Шахлина Л. Г. Проблемы полового диморфизма в спорте высших достижений / Л. Г. Шахлина // Теория и практика физической культуры, 1999. – № 6. – С. 51-55.

УДК 372.796

Онопрієнко О. В., Винник В. Д., Сокотун С. І.

ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У даній статті висвітлюється інноваційні напрямки розвитку системи фізичного виховання дітей дошкільного віку. Ключові слова: фізична культура, інноваційні напрямки.

Онопрієнко О. В., Винник В. Д., Сокотун С. І. Инновационные направления развития системы физического воспитания детей дошкольного возраста. В данной статье рассматриваются инновационные направления развития физического воспитания детей дошкольного возраста. Ключевые слова: физическая культура, инновационные направления.

Onoprienko O. V., Vinnik V. D., Sokotun S. I. Innovative directions of development of the system of sporting education of children of preschool age. The article deals with the development of innovative ways of physical pre-school education of children. Key-words: physical education, innovative ways.

Зміни, що відбуваються в політичному устрої країни, вимагають серйозних реформ в системі освіти (і в першу чергу це стосується дошкільних навчальних закладів) [4; 5; 9]. Стають звичними тривожні дані про системне погіршення стану здоров'я, зниження рівня фізичної підготовленості дітей дошкільного віку [11]. У переліку причин, які, на думку багатьох учених, формують ситуацію, що склалася, називають зниження рівня життя і соціальної захищеності населення України, погіршення екологічної ситуації, недосконалість системи медичного обслуговування, недостатне